

svare en betydelig Afgift til Staten til Gengæld for, at Baandet nu ophæves.

Fra socialdemokratisk Side hævder man, at det, der her tages, ikke er nok, idet det paastaas, at de heromhandlede Ejendomme tilhører Staten og kun er laante ud til Besidderne. Dette er en Paastand, som er positivt urigtig. For Stamhusenes Vedkommende kan den slet ikke opretholdes, thi Stamhusene er paa et Par enkelte Undtagelser nær private Ejendomme, som der er lagt et vist Baand paa, og de falder ved sidste successionsberettigedes Død i Arv til Slægten paa almindelig Maade. For Lenenes Vedkommende lader denne Paastand sig heller ikke opretholde. Lensinstitutionen er jo ikke saa gammel, at den fortaber sig ud i en taaget Fortid, den er ikke ældre end fra Slutningen af det 17de Aarhundrede, idet den blev grundlagt i 1661. Man kan derfor oplyse, hvorledes det forholder sig med samtlige Len. De allerfleste Len bestaar af Jordegods, som er sammenkøbt af Førstebesidderen for hans egne Penge, og som derefter er oprettet til et Len. Af Len, som er skænkede, findes i hele Danmark kun to, nemlig Baroniet Brahetrolleborg og Halvdelen af Grevskabet Holsteinborg, nemlig Baroniet Fuirendal, som udgør en Del af Grevskabet Holsteinborg. Naar jeg sagde, at der findes to Len her i Danmark, der er skænkede, er det altsaa en lille Overdrivelse, idet der egentlig kun findes halvandet. Alle andre Len har ligesom Stamhusene og Fideikommisgodserne været i Førstebesidderens private Eje. Ved nogle Len er ganske vist det Jordegods, hvoraf de er oprettede, skænket af Kongen til den senere Erektor som hans private Ejendom, hvilken han derefter har faaet ophøjet til Len, men dette har kun været Tilfældet med faa af de danske Len. Jeg husker kun Samsø og det forlængst ophævede Vallø. Ved en Del andre har Erektor købt det Jordegods, han bagefter fik ophøjet til Len, for Udbyttet af Benaadninger og Privilegier, som vedkommende Erektor har faaet af Kongen; men for de fleste Lens Vedkommende er der ingen saadanne særlige Omstændigheder ved Oprettelsen. De har, før de oprettedes til Len, været Førstebesidderens private Ejendom uden noget Forbehold.

Hjemfaldsret haves med Hensyn til alle Len undtagen Grevskabet Brahesminde, Grevskabet Hardenberg-Reventlow, det grævelige Scheel-Plessenske Forlods, Baroniet Holstenhuus, Baroniet Guldborg-

land, Baroniet Lehn. Med Stamhusene er det omvendte Tilfældet; Stamhusene Erholm og Søndergaard er de eneste Stamhuse, der tilfalder Staten ved den successionsberettigede Slægts Uddøen.

Der er kun ringe Indskrænkninger i Arvefølgen til disse Len. Den agnatiske Arvefølge, hvorefter kun Sønner kan arve, er kun foreskrevet for 4 Len, nemlig Grevskabet Holsteinborg, Grevskabet Langeland, Grevskabet Wedellsborg og Baroniet Brahe-Trolleborg, og alle disse 4 Len besiddes for Øjeblikket af Slægter, der er ganske overordentlig rigt blomstrende, saa efter alle menneskelige Beregninger kan det være Aarhundreder, inden der ikke vil være nogen mandlig Arving til et af disse Godser. I alle andre Fideikommisgodser er samtlige Opretteres Efterkommere, baade mandlige og kvindelige, successionsberettigede, og i overmaade mange af dem er endda Opretterens Efterkommere arveberettigede i Sidelinierne, Søskende og Søskenes Børn, saa i saadanne Slægter er Arveretten til fideikommisarske Godser lige saa vid som Arveretten i Almindelighed.

Det vil af denne Redegørelse fremgaa, at det er en stor Overdrivelse at paastaa, at Staten ejer disse Godser, og at de kun er „laante ud“ til de Slægter, der hidtil har besiddet dem. Ud fra Enevældens Synspunkt, at det var nyttigt for Staten, at der stod en saadan Kreds af rige Slægter om Tronen, er disse fideikommisarske Godser oprettede, hvor den til enhver Tid værende Besidder ikke er fuld Ejer af Godset, idet hans Ejendomsret er begrænset af Hensynet til hele den arveberettigede Slægt. Overfor Staten og alle andre har Besidderen den fulde Ejendomsret. Kun af Hensyn til den arveberettigede Slægt er hans Raadighed over Ejendommen saaledes begrænset, at han ikke kan sælge eller pantsætte Ejendommen, men kun kan nyde Renterne deraf, saa længe han lever. Staten gaar ud fra det Synspunkt, som raadede i Enevældens Tid, og har lagt et Baand paa Ejendommen af Hensyn til den arveberettigede Slægt og har paataget sig det Hverv at føre Kontrol med, at den til enhver Tid værende Besidder ikke sætter Ejendommen over Styr til Skade for Slægten. Den nu raadende Samfundsopfattelse finder ikke dette vel begrundet, og vi gaar derfor til at løse dette fideikommisarske Baand. Men at gøre dette paa den Maade, at den nuværende Besidder derved blev fri Ejer af det hele, vilde være at